

## Varooza 2015

S Varoozou se jistě každý z vás potkal. Napíši z praxe nabyté zkušenosti. Účelem je, abyste získali vědomosti, které vaše včely ochrání před poškozením natož před úhynem. Prosím, aby mladší včelaři tyto informace pomohli internetem rozšířit. Jsem starší včelař a počítače nemám rád. Děkuji

### Co musíte vědět, abyste byli úspěšní

1. **Varoa změnila** miliony let **starý instinkt** včel. Při silném napadení včelstva varoozou se přestávají včelstva bránit. Jsou vstřícné k lupičkám- nazval jsem toto chování jako „**asistovaná loupež**“.
2. **Změnila myšlení** včelařů- pod vlivem varoozy se z nás stali hlupáci. Věříme, že beztréstně můžeme vést nekonečnou chemickou válku v úlech. Včelstva, jenž vůněmi řídí svůj život, chemie poškozují stejně jako varooza.

### Důležité k zapamatování

1. **Varooza se množí** na zavíčkovaném plodu. Na trubčině raději. V době, kdy má varooza k dispozici dostatek plodových buněk se množí 4x každých 14 dní/duben, květen/.
2. **Při masivním** rozmnožení varoozy / 2/3 plodu mají parazita /, takto poškozené včely přestávají bránit svůj úl / asistovaná loupež/.
3. **Silná včelstva** se této loupeže rádi zúčastní. Během hodin /maximálně 2 dní/ donesou do svého úlu pár kilo medu a tisíce samiček varoozy z vylupovaného úlu. Jedná se o velmi nenápadnou a nenásilnou příhodu. **Včelař si ničeho nevšimne!!!!**
4. **Domino efekt** – zamoření krajiny varoozou stoupá. **Asistované loupeže se stávají hromadné.** Vše se děje velmi nenápadně. Včelaři, kteří ještě před 14 dny vytočili ze svých silných včelstev slušné množství medu, jsou nyní bez včel. V úlech zůstanou jen plásty. Včelaři nechápou co se děje - je to varooza.
5. **Plošné úhyny** jsou důsledkem nezakročení včelařů v době, kdy asistované loupeže přecházejí v domino efekt. Bez včel se ocitají velké územní celky o rozloze stovek kilometrů čtverečních. Hynutí včelstev nastává, když počet samiček varoozy je 2x-3x vyšší než počet včel v úlu /nebo v krajině/. Celý proces úhynu je velmi rychlý. Jeden týden na úl, 2-3 týdny na krajinu od doby úhynu prvních stanovišť. Jsou-li v krajině převážena včelstva se silně přemnoženou varoozou, celý domino efekt se přesune o vzdálenost převozu. Po přečtení těchto informací jste se stali odborníky na úhyny.

### Co dělat, aby úhyny skončily.

**Stručně** - varoozu hledat a ničit po celou včelařskou sezónu - v našich klimatických podmínkách od konce února do konce listopadu. To je v dobách, kdy denní teploty přesahují 8°C. Nejúčinnější likvidace je **v předjaří. V této době je zlikvidovaná 1 samička varoozy lepší, než 300 zlikvidovaných roztočů v podletí .**

V zimním období je nutno zajistit včelstvům klid. Varoozu lze odstraňovat ze včel po celou dobu sezony bez chemie.

### **Diagnoza – hledání varoozy**

Mně se osvědčila vidlička na odvíčkování medných plástů. Do zavíčkované trubčiny /raději starší/ zabodněte vidličku a vytáhněte nymfy trubců z buněk. Pohledem na spodní stranu vidličky zjistíte stav zamoření úlu. Na úl stačí prohlédnout 2-3 vidličky. Pokud na stanovišti najdete u 1/3 včelstev s varoázou je stav třeba okamžitě řešit.

### **Řešení**

Varoozu lze hromadně odstranit, kdy včelstvo nemá zavíčkovaný plod.

**Nejúčinnější likvidace varoozy je v předjaří.** V dobách hladovění včel zvyšte pozornost před asistovanou loupeží vašich včel. Dobré je pokrmit včelstva řídkým cukerným roztokem /0,8kg cukru + 1 litr vody/. Množství krmiva 0,5 -0,7 litru na den a úl. Tímto se sníží slídívnost vašich včelstev. V dobách konce sezóny je slídívnost v krajině obrovská. Zpět k léčení. U rojů a smetenců dělejte preventivní posyp již v době tvorby smetence nebo sebrání roje.

### **CUKROVÁNÍ - cukřenka /náhražka pylu smrku/**

**Jemnost práškového cukru je podstatná** - nesmí vám drhnout mezi prsty. Pro srovnání můžete porovnat s bramborovým škrobem. Cukr, který bude účinně odstraňovat varoozu ze včel, musí být svojí hrubostí jen o málo hrubší než ramborový škrob. Platí zásada - čím jemnější tím lepší.

### **Dávkování**

**Stačí 1 polévková lžíce na úl o 4 nástavcích** – předávkování při použití většího množství cukru není možné. To vám včely ukáží na zbytcích cukru na horních loučkách v dobách nedostatku snůšky. Konzumace cukru začíná již po pár minutách.

### **Cukřenka**

Umělohmotná dóza se závitovým víčkem. Víčko jsem provrtal sítí otvorů cca 7mm. Velikosti otvorů se nebojte, včely samy cukr roznesou po celém úlu.

Obsah moji cukřenky má cca 0,6 kg cukru. Stačí na 8-10 úlů. **Při cukrování nakloňte pouze pod úhlem 45° - ne dnem vzhůru.**

### **Četnost cukrování**

Před uzavřením prvního trubčího plodu dělám cukrování 2x v intervalu 3-7 dní.

Pak v sezóně opakovaně při každé návštěvě včel - interval 7-10 dní.

Pokud chcete včelstvo dokonale očistit musíte cukrovat při zavíčkovaném plodu 7-8x v intervalu 48 hodin/ obden/.

### **Očištění krajiny**

V našich klimatických podmínkách to umí smrk. V klimatických podmínkách teplejších to jistě dokáže i jiná rostlina - musí do krajiny dodávat dostatek prachového pylu po dobu alespoň 20ti dní. Včelaři, kteří včelaři v rozsáhlých smrkových lesích to jistě viděli mnohokrát. Viděli, ale nevědí, co viděli.

Smrk kvete v nadmořské výšce 600m koncem dubna a v květnu. Kvete nepravidelně a ne každý rok kvetení dostatečně pyluje. V dobách přebytku pylu se krajinou táhnou mračna žluté barvy. Včely, které v těchto podmínkách pracují, vykazují v dobách podzimního léčení zlomek spadu varoozy z roku minulého. Tento poznatek mně vedl k použití práškového cukru.

Práškový cukr dokáže pyl smrku nahradit v plném rozsahu a dobu použití si mohou včelaři stanovit sami. Pokud bychom v krajině instalovali síť velkoplošných krmítek, nad kterými bychom rozprašovali v době letu včel práškový cukr, nahradili bychom efekt kvetení smrku. Tímto bychom ozdravili velké územní celky.

### **Závěr**

Je možné pokud budou cukrovat i vaši sousedé varoozu postavit do role nemnohých obyvatel vašeho úlu. Do úplného ozdravení krajiny musíte však svoje včelstva ochraňovat pomocí opakovaného cukrování.

Chemické cesty ničení varoozy jsou aplikovány v podletí, kdy varooza již mnohonásobně zvýšila svůj počet. Výsledky chemické ochrany včelstev jsou vidět na každoročních úhynech. Zkuste svoje včely ochraňovat jinak. Jde to.

Svítek Ludvík, Přimda  
svil@svil.cz